

บทที่ 2

ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร

หัวข้อเรื่องและงาน

1. ความหมายการสื่อสาร
2. จุดประสงค์การสื่อสาร
3. องค์ประกอบการสื่อสาร
4. ประเภทของการสื่อสาร
5. อุปสรรคของการสื่อสาร

1. ความหมายการสื่อสาร

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 1240) ให้ความหมายการสื่อสารว่า การนำถ้อยคำ ข้อความ หรือหนังสือ ของฝ่ายหนึ่ง ส่งให้อีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีสื่อนำไป

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ (2558 : 3) ให้ความหมายการสื่อสารว่า เป็นการติดต่อกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวสารข้อมูล ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรับรู้

2. จุดประสงค์การสื่อสาร การสื่อสารมีจุดประสงค์ดังนี้

2.1 การสื่อสารเพื่อให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร คือ การสื่อสารที่มุ่งให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารมีความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเพิ่มขึ้น

2.2 การสื่อสารเพื่อความบันเทิง คือ การสื่อสารที่มุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร เนื้อหาสารที่นำเสนอ ได้แก่ ละคร ภาพยนตร์ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องขำขันต่าง ๆ อาจแทรกข้อมูลความรู้ได้บ้างแต่ไม่ใช่เนื้อหาหลัก

2.3 การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการสื่อสารที่มุ่งสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้แก่ผู้รับสารให้เชื่อถือ เห็นคล้อยตามและปฏิบัติตาม การสื่อสารประเภทนี้ผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะการสื่อสารมากและต้องใช้จิตวิทยาในการส่งสารมาก ต้องเตรียมเนื้อหาสารให้มีข้อเท็จจริง ข้อมูลน่าเชื่อถือ เช่น การอภิปรายหาเสียง เป็นต้น

2.3 การสื่อสารเพื่อจรรโลงใจ คือ การสื่อสารที่มุ่งให้ผู้รับสารมีความรู้สึกต่อตนเองหรือต่อสังคมดีขึ้น เช่น การสร้างศรัทธาในศาสนา การยกย่องสดุดีวีรกรรม เป็นต้น

3. องค์ประกอบการสื่อสาร

องค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร จำแนกได้ 5 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร กาลเทศะ และ สภาพแวดล้อม องค์ประกอบทั้ง 5 ประการ มีความสัมพันธ์กันทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ผู้ส่งสาร หมายถึง ผู้ริเริ่มในการสื่อสาร มีความต้องการที่จะส่งข่าวสารหรือเรื่องราวออกไป ให้ผู้รับสารทราบ หรือปฏิบัติ โดยวิธีการพูด เขียน ใช้สัญลักษณ์ หรือกิริยาท่าทางที่สามารถเข้าใจกันได้
2. สาร หมายถึง ข้อความหรือเรื่องราวที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมาย ให้ผู้รับสารเข้าใจร่วมกันได้
3. สื่อ คือ ช่องทางที่จะนำข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร สื่อมีหลาย

ประเภท

4. ผู้รับสาร

ผู้รับสาร คือ ผู้รับข้อมูลข่าวสาร เรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ จากผู้ส่งสารด้วยการฟัง การอ่าน เช่น ฟังการพูดของคู่สนทนา ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย ฟังวิทยุ ชมภาพยนตร์ อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านบทความสารคดี อ่านเรื่องสั้น หรือนวนิยายและชมการแสดง เป็นต้น ผู้รับสารอาจจะเป็นบุคคลเดียวเพียงคนเดียว กลุ่มคน หรือเป็นมวลชน โดยผู้รับสารต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสาร มีความตั้งใจรับสารด้วยใจเป็นกลาง การสื่อสารจึงจะสัมฤทธิ์ผล

5. กาลเทศะและสภาพแวดล้อม

กาลเทศะและสภาพแวดล้อม หมายถึง เวลา โอกาส สถานที่ และสภาพแวดล้อม ขณะที่มีการสื่อสารที่อำนวยความสะดวกให้การสื่อสารบรรลุผลดังตั้งใจ หรือเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร เช่น ใกล้เคียงเลือกตั้ง นักการเมืองพรรคหนึ่งกำลังปราศรัยหาเสียง ณ ห้องสนามหลวงขณะแดดร่มลมตกจึงมีคนฟังอย่างคับคั่ง กาลเทศะ และสภาพแวดล้อมนี้มีความเหมาะสมช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล ในทางกลับกัน การแสดงคอนเสิร์ตของวงดนตรีเพื่อชีวิตวงหนึ่งต้องประกาศงดการแสดงทันทีเมื่อมีกลุ่มวัยรุ่นยกพวกตะลุมบอนกันหน้าเวที กาลเทศะและสภาพแวดล้อมนี้เป็น

6. อุปสรรคต่อการสื่อสาร

4. ประเภทของการสื่อสาร การสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังนี้

4.1 แบ่งตามลักษณะการสื่อสาร มี 2 ชนิด คือ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง

4.2 แบ่งตามกลุ่มคนที่ติดต่อสื่อสาร มี 3 ชนิด คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารภายในกลุ่ม และการสื่อสารมวลชน

5. อุปสรรคของการสื่อสาร

ในการสื่อสารแต่ละครั้ง บางครั้งเกิดผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ บางครั้งเกิดปัญหายุ่งยากต้องแก้ไข ทำให้เสียเวลา และไม่ประสบความสำเร็จ ที่เป็นเช่นนี้เพราะขาดความรู้ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือจากสภาพแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง อุปสรรคที่เกิดขึ้นอาจเกิดปัญหาจากสิ่งต่อไปนี้

1. อุปสรรคที่เกิดจากผู้ส่งสาร
2. อุปสรรคที่เกิดจากผู้รับสาร
3. อุปสรรคที่เกิดจากสาร
4. อุปสรรคที่เกิดจากสื่อ
5. อุปสรรคที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

สรุป

การสื่อสาร คือการทำความเข้าใจกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย โดยมีกระบวนการส่งสารจากผู้ส่งสารผ่านช่องทางหรือสื่อ เพื่อให้ไปถึงผู้รับสาร จนเกิดความเข้าใจและรับรู้ร่วมกัน ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

ประเภทของการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยแบ่งตามลักษณะการสื่อสาร และแบ่งตามกลุ่มคนที่ติดต่อสื่อสาร

ในสถานการณ์ที่มีการสื่อสารย่อมมีอุปสรรคเกิดขึ้นเสมอ ซึ่งอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้น ย่อมเกิดขึ้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของการสื่อสาร อาจเกิดขึ้นที่ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร หรือสภาพแวดล้อม หรือเกิดขึ้นที่หลายองค์ประกอบรวมกันก็ได้ หากมีความประสงค์ให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลตามต้องการ ก็ต้องแก้ไขปัญหาลักษณะประกอบที่เป็นปัญหา ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์